

AARHUS ARBEJDERHISTORIEFESTIVAL 2025

Foredrag, debat, sang og musik om arbejderbevægelsens historie og kultur

KOMMUNESOCIALISME, KOMMUNISTJAGT, KOLONIHAVER OG KVINDEMUSIK

FOREDRAG OM
HAVNEKULTUR, TROTSKIJ-MORD,
FAGLIG AKTIVISME OG PÆDAGOGKAMP

**FRI
ENTRE**

LØRDAG DEN 25. OKTOBER KL. 10.30-17.00
BUPL, KYSTVEJEN 17, 8000 AARHUS

SPOR 1

CARSTEN BORUP OG PETER BRØNDUM

KL. 11.30 - 12.30

DRØMMEFABRIKKEN PÅ ÅRHUSIANSK

Med baggrund i bogen *Drømmefabrikken* fortæller to tidligere medlemmer om Kommunistisk Forbund i Århus, om partiets drømme og resultater.

Carsten Borup, tømrer og aftenskolelærer, og Peter Brøndum, ingeniør, var medlemmer af KF.

FROKOSTPAUSE

KL. 12.30 - 13.00

ASTRID ELKJÆR SØRENSEN

KL. 13.00 - 13.55

PÆDAGOGHISTORIE FRA 1973-2025

Tilhørerne tages med på en rejse gennem pædagogernes fagforbunds historie. Vi skal se på BUPL's kamp fra professionel anerkendelse, ligeløn og ordentlige forhold i institutioner. Men også på de interne diskussioner i organisationer og slagsmålene med resten af fagbevægelsen. Sidst, men ikke mindst, bliver der også plads til et par sjove anekdoter fra arkivkasserne.

Astrid Elkjær Sørensen er historiker.

MORTEN THING

KL. 14.00 - 14.55

DET JØDISKE SOCIALISTPARTI 1897 - I DAG

Partiet BUND i Litauen, Polen og Rusland var på sproget jiddish navnet på et jødisk revolutionært parti. Det opstod i Rusland i 1897 som en anden vej for jødisk liv end zionisternes.

Morten Thing er historiker og dr. phil.

POUL FUNDER LARSEN

KL. 15.00 - 15.55

JÆGEREN OG DEN JAGEDE

Stalins 'hårde mænd' i Sovjet i 1930'erne og jagten på oppositionen mod stalinismen. Blandt andre på Lev Trotskij, leder af den russiske revolution og Josef Stalins hovedfjende i eksil i Europa og Mexico.

Poul Funder Larsen er journalist og forfatter med speciale i Rusland.

SPOR 2

ERIK STRANGE PETERSEN

KL. 11.30 - 12.30

KOMMUNENS STYRE I DIN HÅND

Kommunesocialisme som en strategisk farbar vej til realiseringen af det socialistiske samfund. Det danske Socialdemokratis kommunesocialistiske praksis med henblik på dens praktiske resultater i Aarhus i første halvdel af 1900-tallet.

Erik Strange Petersen er historiker.

FROKOSTPAUSE

KL. 12.30 - 13.00

KIRSTEN FOLKE HARRITS

KL. 13.00 - 13.55

ARBEJDETS FOTOGRAF I AARHUS - ARBEJDER- OG INDUSTRIHISTORIE

Fotografering som en social aktivitet, der samtidig er en industri- og arbejderhistorisk dokumenterende og æstetisk udtryksform med indtil videre uindfriede kulturpolitiske perspektiver.

Kirsten Folke Harrits er cand.mag., ph.d. i mundtlig historie.

POUL SMIDT

KL. 14.00 - 14.55

BESÆTTELSESTIDENS STÆRKE MAND

Vilhelm Buhl var statsministeren som stadig kritiseres for en tale, han holdt i september 1942 og advarede mod sabotage mod den tyske besættelsesmagt.

Poul Smidt er journalist og forfatter.

MARIE KLITHEDE OG LISA SERRITSLEV PETERSEN

KL. 15.00 - 15.55

ANDERSEN NEXØ I STOCKHOLM-EKSIL

Forfatteren og kommunisten Martin Andersen Nexø flygtede i 1943 til Sverige og begyndte derved sit 2-årige ophold i eksil.

Marie Klithede og Lisa Serritslev Petersen er historikere.

SPOR 3

PALLE JØRGENSEN

KL. 11.30 – 12.30

DEN ÆRLIGE FORTÆLLING OM HAVNEKULTUREN

Arbejderkulturen kan være som en svejseflamme, en forhammer, men også en hudløs og ærlig fortælling om et hårdt og barskt liv. Fortælling fra et havnearbejderliv og den kultur, det har skabt – med faglige kampe, sammenhold, konflikter og kultur.

Palle Jørgensen har været havnearbejder.

FROKOSTPAUSE

KL. 12.30 – 13.00

SØREN TANGE RASMUSSEN

KL. 13.00 – 13.55

FANG SABOTØRERNE!

Dansk Politi var under Besættelsen tvunget til at samarbejde med tyskerne på grund af samarbejdspolitikken. I Aarhus fik det vidtrækkende konsekvenser med bekæmpelse af den kommunistiske modstand 1941-43 i byen og førte til, at danske borgere blev stillet for tysk krigsret.

Søren Tange Rasmussen er museumsinspektør på Besættelsesmuseet og har skrevet bogen Aarhus besat og befriet.

LOTTE PRINTZ

KL. 14.00 – 14.55

KOLONIHAVEN – FRISK LUFT OG FANEN HEJST

I en tid, hvor nye vinde rusker i værdierne i kolonihavelandskabet, tager vi tilbage til kolonihavebevægelsens barndom og genopdager historien om de havelodder, der i forskellige udformninger har været arbejderfamiliens fristed. Men som arbejderbevægelsen slet ikke var så begejstret for! Til at begynde med.

Lotte Printz er journalist, foredragsholder og podcaster og står blandt andet bag Radio Stjernens podcast-serie om kolonihavernes historie.

JESPER JØRGENSEN

KL. 15.00 – 15.55

BØLGER AF FAGLIG AKTIVISME I DANMARK I DET 20. ÅRHUNDREDE

Arbejdsmarkedet har fra tid til anden været præget af bølger af faglig aktivisme. Især i årene omkring afslutningen af Første og Anden Verdenskrig og i de lange 1970'ere var der en ekstraordinær høj konfliktaktivitet. Oplægget undersøger konfliktbølgenes omstændigheder med et særligt fokus på den tidlige efterkrigstids arbejderprotester og Bryggeristrejken 1985.

Jesper Jørgensen er ph.d., historiker og arkivar ved Arbejdermuseet.

KL. 10.30 – 11.00

BOGMARKED OG KAFFE

Gå i dybden i vores bogbord – både med SFAH's egne udgivelser og i den antikvariske afdeling, som bogcafeen SPARTAKUS har samlet bøger til.

KL. 11.00 – 11.30

FÆLLESSANG

UNDER LEDELSE AF JENS CHR. ABILDSKOV (LANGSØHUS)

Udstyret med en kop kaffe og arbejdersangbogen synger vi et udvalg af arbejdersange som opvarmning til dagens debatter og foredrag.

Næste år – i 2026 – fylder Arbejdersangbogen 100 år. Arbejdernes Oplysningsforbund (AOF) står i den anledning for en nyudgivelse i forbindelse med Fagbevægelsens Hovedorganisations (FH) kongres og præsenterer dermed den nye samling af tekster og melodier, som har skabt fællesskab i arbejderbevægelsen igennem årene.

KL. 16.00 – 17.00

SONJAS SØSTRE – SAMTALE OG KONCERT

Sonjas Søstre er et kvindeorkester med rødder i 1970'ernes århusianske kvindebevægelse og venstrefløj. De spiller halvakkustisk egne kompositioner – og klangen er umiskendelig lyden fra dengang. Teksterne handler om den godt og vel modne kvindes hverdagsliv – såsom drømme, naturen, motion, klima, fællesskab. Og sangene har iørefaldende omkvæd, som ofte lægger op til, at publikum synger med. Sangene bliver præsenteret med en god portion humor.

Til Arbejderhistoriefestival taler de med historiker Bertel Nygaard om rødderne og spiller så både ældre og nye sange. Sonjas Søstre består af Karin Funch på bas, Anne Littauer kor, mandolin og harmonika, Dorte Hagen Jensen kor og cajun og Bente Holt forsanger, sangskriver og guitarist.

JØDISKE SOCIALISTER

Bund var et revolutionært socialistisk og jødisk parti. Det blev dannet i 1897 i Rusland. På jiddish hed det: *Algemeyner yidisher arbeterbund in Lite, Poyln und Rusland*. Bund ville opbygge socialisme i Rusland sammen med bolsjevikkerne og mensjevikkerne og andre socialistiske grupper. De ville en demokratisk udvikling. I modsætning til Lenin.

I denne korte bog, fortæller Morten Thing om bevægelsens opståen, udvikling og om den danske forgrening af partiet. Han fortæller om partiets komplicerede historie og præsenterer en lang række nøglepersoner, som har spillet en central rolle i Bunds politiske historie.

Bogen kan bestilles på www.sfah.dk, pris: 150 kr. 104 sider.

BLIV MEDLEM AF SFAH

SFAH er et selskab for dig, som er interesseret i arbejderbevægelsens og venstrefløjens kulturelle, faglige og politiske historie.

ALLE MEDLEMSKABER INKLUDERER FØLGENDE:

- Tidsskriftet **Arbejderhistorie** to gange årligt (trykt eller elektronisk)
- 20% rabat på alle SFAH's bøger (dog undtaget tilbud)
- Indbydelser og gratis deltagelse i selskabets egne foredrag, arrangementer og læsekredse
- Nyhedsbreve – når du tilmelder dig dette på www.sfah.dk
- Mulighed for at støtte forskningen i og formidlingen af arbejderbevægelsens historie.

BASISMEDLEMSKAB

Du modtager tidsskriftet elektronisk to gange årligt (husk oplysning om e-mail-adresse)

Pris: 200 kr./studerende, elever, lærlinge: 100 kr.

ORDINÆRT MEDLEMSKAB

Du modtager tidsskriftet i trykt udgave (ca. 175 sider pr. nummer) to gange årligt

Pris: 450 kr.

INTERNATIONALT MEDLEMSKAB

Du modtager to trykte tidsskrifter to gange årligt.

Pris: 525 kr.

STØTTEMEDLEMSKAB

Du modtager tre trykte tidsskrifter to gange årligt.

Pris: 2.125 kr.

INDMELDelse

www.sfah.dk

Før du kan registreres som medlem skal du betale overstående beløb til: Arbejdernes Landsbank 5361-0000462325

MOBILPAY: 92597

(mrk. navn, adresse og e-mail)

RADIO STJERNEN

EN PODCASTRADIO MED FOKUS PÅ ARBEJDERHISTORIE

Radio Stjernen sender podcasts om arbejderbevægelsens faglige, politiske, sociale og kulturelle historie. Se www.radiostjernen.dk

KOLONIHAVEN – ARBEJDERKLASSENS TABTE HJEMSTAVN

Kolonihaverne er tiltænkt arbejderklassen som et både sundhedsmæssigt og økonomisk nærende sted for trængte og fordrunkne arbejdere. Og et sted, hvor landarbejderen, der var vandret til byen under industrialiseringen, igen kan få jord under neglene. Men arbejderbevægelsen er ikke synderligt begejstret for kolonihavetanken – til at begynde med.

PICASSO I KOLD SØMANDS-KRIG I KØBENHAVN

Et hotel til minde om de omkomne søfolk under besættelsen skulle indvarsle nye tider mellem arbejderbevægelsens socialdemokratiske og kommunistiske strømninger. Men sømandsdrømmene frøs til is – ligesom det internationale politiske klima gjorde det, og bestræbelserne på at få den verdensberømte kunstner Pablo Picasso til at udsmykke hotellet led skibbrud.

KØBENHAVNS HAVNEARBEJDERE

Havnearbejderens hverdag ændrede sig radikalt med øget mekanisering og container-skibe, der begyndte at anløbe vores havne. Indtil da havde det været hårdt fysisk krævende arbejde, farligt gods og en kamp for ordentlige vilkår, der kunne være både ubarmhertig og til tider temmelig opfindsom. En række farverige fortællinger beskriver dette arbejdsliv.

LÆS ARBEJDERHISTORIE NR. 1 2025

- Astrid Elkjær Sørensen:
»Også Berlinmuren i den pædagogiske verden står for fald« – En analyse af reformen af pædagoguddannelserne i Danmark 1991
- Henning Bro:
»Og dermed ligestillede« – Hovedstadslønarbejderklassen i det 20. århundredes første halvdel
- Jacob Vrist Nielsen:
Den røde fare – Politiovervågning af de danske kommunister og deres omgangskredse 1941-1943
- Kirstine Kunstmann:
Helle Virkner – en moderne statsministerfrue

Derudover essays, anmeldelser, dokumentation.

SFAH FORLAG

Bøger med fokus på arbejderbevægelsens historie.

Festivalen har modtaget støtte fra Kulturstyrelsen.